

Informacje dla rodziców podejmujących pracę poza granicami kraju

Szanowni Rodzice!

W przekazywanej w Państwa ręce ulotce zebrane zostały podstawowe informacje dotyczące skutków prawnych pozostawienia dziecka przez rodziców podejmujących pracę poza granicami kraju oraz informacje dotyczące obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, a także odpowiedzialności rodziców i prawnych opiekunów za jego realizację.

Skutki prawne pozostawienia dziecka przez rodziców wyjeżdżających do pracy za granicą

Pozostawienie dziecka przez rodziców wyjeżdżających do pracy za granicą bez ustanowienia opieki faktycznej, stanowi zagrożenie dobra dziecka. Daje to podstawę do zawiadomienia sądu opiekuńczego zgodnie z przepisem art. 572 Kodeksu postępowania cywilnego. Obowiązek zawiadomienia dotyczy każdego, komu znane jest zdarzenie lub sytuacja godząca w dobro dziecka, a w szczególności: opiekuna faktycznego, organów policji, organów samorządu, opiekunów społecznych, placówek oświatowych - art. 572 § 2 Kpc.

Sąd opiekuńczy może wówczas -zgodnie z art. 109, 110, 111 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego - wszcząć postępowanie o zawieszenie, ograniczenie lub pozbawienie władzy rodzicielskiej.

Sytuacja wyjazdu rodziców, którzy faktycznie nie sprawują pieczy nad dzieckiem, jest przemijającą przeszkodą w wykonywaniu władzy rodzicielskiej. Sąd opiekuńczy – zgodnie z art. 110 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego - może orzec zawieszenie władzy rodzicielskiej i uregulować sytuację prawną dziecka.

PRAWO DO NAUKI

W artykule 70 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. zostało ustanowione prawo do nauki, które do 18 roku życia połączone jest z obowiązkiem nauki:

Art. 70.

1. *Każdy ma prawo do nauki. Nauka do 18 roku życia jest obowiązkowa. Sposób wykonywania obowiązku szkolnego określa ustawa.*
2. *Nauka w szkołach publicznych jest bezpłatna. Ustawa może dopuścić świadczenie niektórych usług edukacyjnych przez publiczne szkoły wyższe za odpłatnością.*
3. *Rodzice mają wolność wyboru dla swoich dzieci szkół innych niż publiczne. (...).*

Podobnie, o prawie do nauki czytamy w *Konwencji o prawach dziecka* przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989r. i ratyfikowanej przez Polskę:

Artykuł 3

1: We wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.

Artykuł 28

1. Państwa-Strony uznają prawo dziecka do nauki i w celu stopniowego realizowania tego prawa na zasadzie równych szans, w szczególności:

- a) uczynią nauczanie podstawowe obowiązkowym i bezpłatnym dla wszystkich;*

- b) będą popierać rozwój różnorodnych form szkolnictwa średniego, zarówno ogólnokształcącego, jak i zawodowego, uczynią je dostępnymi dla każdego dziecka oraz podejmą odpowiednie kroki, takie jak wprowadzenie bezpłatnego nauczania oraz udzielanie w razie potrzeby pomocy finansowej;
 - c) za pomocą wszelkich właściwych środków uczynią szkolnictwo wyższe dostępnym dla wszystkich na zasadzie zdolności;
 - d) udostępnią wszystkim dzieciom informacje i poradnictwo szkolne i zawodowe;
 - e) podejmą kroki na rzecz zapewnienia regularnego uczęszczania do szkół oraz zmniejszenia wskaźnika porzucania nauki.
2. Państwa-Strony będą podejmowały wszelkie właściwe środki zapewniające, aby dyscyplina szkolna była stosowana w sposób zgodny z ludzką godnością dziecka i z niniejszą konwencją.
3. Państwa-Strony będą popierały i rozwijały międzynarodową współpracę w dziedzinie oświaty, w szczególności w celu przyczyniania się do zlikwidowania ignorancji i analfabetyzmu na świecie oraz ułatwienia dostępu do wiedzy naukowo-technicznej i nowoczesnych metod nauczania. W tym zakresie należy w szczególności uwzględnić potrzeby krajów rozwijających się.

Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny, obowiązek nauki:

Zagwarantowane Konstytucją oraz Konwencją o prawach dziecka prawo do nauki w przepisach oświatowych rozpatrywane jest w kontekście związanych z nim obowiązków państwa oraz rodziców /prawnych opiekunów.

Przepis art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty stanowi, że nauka jest obowiązkowa do ukończenia 18 roku życia. W artykule 15 ustawy poprzez cezurę wiekową określone zostały ramy obywatelskiego obowiązku związanego z edukacją. Górną granicą wiekową związania obowiązkiem nauki jest wiek 18 lat, natomiast dolną granicę wyznacza wiek 6 lat – to jest wiek rozpoczęcia obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego ustanowionego na mocy art. 14 ust. 3 ustawy o systemie oświaty. Obowiązek związany z nauką wyznacza zatem wiek 6-18 lat. Obowiązek ten realizuje się pod postacią kolejno obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego (art. 14 ust. 3 ustawy o systemie oświaty), obowiązku szkolnego (art. 15 ust. 2 ustawy o systemie oświaty) oraz obowiązku nauki (art. 16 ust. 5a ustawy o systemie oświaty).

Obowiązek rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązek szkolny oraz obowiązek nauki może być realizowany w kraju lub spełniany przez uczęszczanie do przedszkola lub szkół za granicą.

Wyjątkiem od zasady spełniania obowiązku w szkole jest spełnianie przez dziecko obowiązku poza szkołą. Na wniosek rodziców dyrektor szkoły podstawowej lub gimnazjum, w obwodzie których mieszka dziecko wydaje zezwolenie na spełnianie przez dziecko odpowiednio obowiązku szkolnego lub obowiązku nauki poza szkołą oraz określa warunki jego spełniania.

Obowiązek szkolny realizowany jest poprzez uczęszczanie do szkoły podstawowej i gimnazjum, w których obwodzie dziecko mieszka. Dzieci spoza danego obwodu mogą być przyjmowane w miarę dysponowania przez szkołę wolnymi miejscami.

Podstawowym sposobem realizacji obowiązku jest uczęszczanie do przedszkola/szkoły.

I. Obowiązki rodziców

Zakres obowiązków rodziców dziecka podlegającego obowiązkowi szkolnemu wyznacza art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty. Rodzice dziecka podlegającego obowiązkowi szkolnemu są obowiązani do:

- dopełnienia czynności związanych ze zgłoszeniem dziecka do szkoły; zapewnienia regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne;
- zapewnienia dziecku warunków umożliwiających przygotowywanie się do zajęć szkolnych;
- informowania, corocznie w terminie do dnia 30 września każdego roku, dyrektora szkoły podstawowej lub gimnazjum, w obwodzie których dziecko mieszka, o realizacji obowiązku szkolnego spełnianego za granicą;
- zapewnienia dziecku realizującemu obowiązek szkolny poza szkołą na podstawie zezwolenia dyrektora szkoły, warunków nauki określonych w zezwoleniu na pozaszkolną realizację tego obowiązku;

Natomiast zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy rodzice dziecka podlegającego obowiązkowi nauki są zobowiązani informować wójta gminy (burmistrza, prezydenta miasta) na terenie, której dziecko mieszka, o formie spełniania obowiązku nauki i zmianach w tym zakresie, jednak tylko w przypadku, gdy organ ten wystąpi do rodziców z żądaniem przedstawienia takiej informacji.

Niespełnianie obowiązku rocznego przygotowania przedszkolnego, obowiązku szkolnego, obowiązku nauki podlega egzekucji w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, tj. podlega sankcjom na podstawie przepisów *ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji*. Przez pojęcie niespełnienia obowiązku szkolnego, obowiązku nauki i rocznego przygotowania przedszkolnego należy rozumieć nieusprawiedliwioną nieobecność w okresie jednego miesiąca na co najmniej 50% zajęć, tj.:

- obowiązkowych zajęć edukacyjnych w przedszkolu (oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej), szkole podstawowej, gimnazjum, szkole ponadgimnazjalnej lub placówce,
a także
- obowiązkowych zajęć w przypadku spełniania obowiązku nauki po ukończeniu gimnazjum przez uczęszczanie na zajęcia do publicznej lub niepublicznej szkoły ponadgimnazjalnej lub w celu przygotowania zawodowego.

II. Obowiązki dyrektorów szkół

Na podstawie art. 19 ust. 1 *ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* dyrektorzy publicznych szkół podstawowych i gimnazjów kontrolują spełnianie obowiązku szkolnego przez dzieci zamieszkujące w obwodach tych szkół, co oznacza kontrolę wykonania przez rodziców dziecka czynności związanych ze zgłoszeniem dziecka do szkoły, kontrolę zapewnienia przez rodziców dziecka regularnego uczęszczania dziecka na zajęcia szkolne, kontrolę powiadamiania przez rodziców dziecka o formie spełniania obowiązku szkolnego za granicą. Dyrektorzy publicznych szkół podstawowych i gimnazjów prowadzą ewidencję spełniania obowiązku szkolnego.